

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1982
Σελ. 501-512

ΝΑΥΑΓΙΩΝ ΝΑΥΑΓΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Πελώριον κύμα, λυσσωδέστερον τῶν ἄλλων, ἐκορυφώθη οὐ μακρὰν τῆς ἀκτῆς, μανιώδες παφλάζον, μετὰ ροιβίδου φοβεροῦ ρηγνύμενον κατὰ τοῦ βράχου, ἀφήσαν ὀπίσω τοὺς ἀσθενεστέρους του συντρόφους, ἀναλαβὸν δὲ αὐτὸ τὸν ἀγῶνα, ὡς νὰ ἔτρεφεν ἀτομικὸν πάθος κατὰ τοῦ ἐλαφροῦ σκάφους, ἐλεινοῦ φελλοῦ, περιφέροντος ἐν ἑαυτῷ, πρὸς τῇ συμφυεῖ ἐλαφρότητι τοῦ ξύλου, καὶ τὴν τρικέφαλον ἀνθρωπίνην κουφότητα τῶν ναυβατῶν. Σφοδρότατος Εὐρος εἶχεν ἀρχίσει νὰ φυσᾷ ἀπὸ τῆς δείλης, συρίζων λυσσωδῶς εἰς θαλάσσας καὶ ἠπείρους, συσφίγγων καὶ περιελίσσων ἐγγύθεν τὰ κύματα, ἐμβάλλων δίνας καὶ στροβιλισμοὺς εἰς τὸ πέλαγος, πεδῖον ἀπειρον ἀσπόνδου πολέμου, ὅπου δυσδιάκριτον ἦτο τό τε ὀρμητήριον καὶ ἡ κατεύθυνσις τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ ὀρίζων εἶχε συσκοτασθῆ ἤδη πρὶν δύση ὁ ἥλιος, καὶ οὐρανὸς μολύβδινος, στυγνὸς καὶ ἀφεγγῆς, ἐκρέματο ὑπερθεὶν ἀγρώως μαινομένου πελάγους, ἄφωνος ἐπὶ βρέμοντος, ἀκίνητος ἐπὶ συνταραττομένου, ὡς θόλος σκοτεινοῦ τζαμίου ἐπὶ δαπέδου ὀρχουμένων δερβισῶν. Εἶτα κατῆλθε κατὰ μικρὸν ἡ νύξ, συγχέουσα καὶ συγκαλύπτουσα διὰ τῆς ἀμέτρου μαυρίλας τῆς τὴν ἀταξίαν τῆς πλάσεως, κρύπτουσα ἐπάνω τοὺς ἀστέρας καὶ κάτω τὰς ἠπείρους καὶ τὰς θαλάσσας. Τρία ἄστρα ἔτρεμον ἄνω πρὸς βορρᾶν, πότε συγκρουπτόμενα, πότε ἐπιφανόμενα, ἔτοιμα νὰ πέσωσιν εἰς τὸ ἀτέρμον κράτος τοῦ Ποσειδῶνος νὰ ταφῶσι, καὶ ἄλλα δύο ἔφαινον πρὸς μεσημβρίαν, ἐτοιμόσβεστα, ὡς λύχνοι πενιχρᾶς καλύβης χωρικοῦ ἐν ἐνιαυτῷ ἀφορίας. Καὶ τὰ κύματα φρίσσοντα, ὀρχούμενα, λυσσωῶντα, ἐθραύοντο μετὰ παιδικῆς πεισμονῆς κατὰ τοῦ βράχου, ἠττώμενα ἀλλὰ μὴ καταβαλλόμενα, ὑπερήφανα ὡς νὰ εἶχαν τὴν συνείδησιν τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ τῆς τελικῆς νίκης τὴν πρόγνωσιν. Καὶ ἐν κύμα πελώριον, φουσκωμένον, ἑωσφορικόν, πλαταγίζον, ὀγκούμενον, ὡς νὰ εἶχεν εἰσέλθει κ' ἐκρύπτετο ἔσω αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον τοῦ μίσους, φαντάζον οἶονεὶ ὑγρὸν κῆτος, προτεῖνον ἀφρούς ἀντὶ ὀδόντων λευκῶν, συνέλαβεν ὡς διὰ πελωρίας ἀρπάγης, ἀπὸ τὴν πρύμνην καὶ ἀπὸ τὴν πρῶραν, ἀπὸ τὴν τρόπιν καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευράς, τὸ μικρὸν σκάφος, καὶ φέρον τὸ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ βράχου, ὅπου μετὰ φοβεροῦ ροιβίδου καὶ πολυκτύπου πλαταγισμοῦ ὁ ἀσθενὴς φλοιὸς κατασυνετριβῆ, διὰ νὰ πέσῃ πάλιν εἰς τεμάχια εἰς τὰ πολλὰ μικρὰ κύματα, εἰς ἃ διελύθη ἐν ἀκαρεῖ τὸ ἔν,

τὸ μέγα, τὰ ὅποια μετὰ φλοίσβου θωπευτικοῦ ἐδέχθησαν τὴν βοράν των.

Δὲν ἦτο ὅλως ἀπόκρημνος ἡ ἀκτὴ. Ἡ παραλία τοιαύτη οἶαν ἠδύνατό τις κατὰ τὴν ἔρεβώδη, τὴν ἀναστρον καὶ ἀσέληνον ἐκείνην νύκτα νὰ τὴν διακρίνη, θὰ ἦτο γλυκεῖα καὶ φιλομειδῆς ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ φθινοπωρινοῦ ἡλίου, πρὶν πνεύση ὁ Εὐρος, ὁ ἐμφυσήσας τὴν μανίαν του εἰς τὰ κύματα. Εἷς μόνος ὑψηλὸς βράχος ὑπῆρχε, διατείνων εἰς τὴν θάλασσαν τὰς ρίζας, ὅπου ἀμέσως ἐβαθύνετο τὸ ὕδωρ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐφάνη ὅτι τὸ κύμα, ἢ ὁ κρυπτόμενος ἐν αὐτῷ δαίμων, εἶχεν ἐκλέξει τὸν βράχον ἐκείνον, μεμονωμένον μεταξὺ δύο ἀμμωδῶν αἰγιαλῶν, ἐπίτηδες, διὰ νὰ συντριψῆ κατὰ τῶν νώτων αὐτοῦ τὸ ἐλαφρὸν σκάφος. Ὅταν τὸ πονηρὸν πνεῦμα μαστίζη, κατὰ θείαν παραχώρησιν, τοὺς ἐναρέτους τῶν ἀνδρῶν, καίτοι μαινόμενον καὶ λυσσῶν, μετὰ φόβου καὶ ἀκουσίου εὐλαβείας ἐγχωρεῖ εἰς τὸ ἔργον. Ἄλλ' ὅταν παραδοθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σατανᾶ τινὲς τῶν φίλων του, πολλάκις αὐτοὶ ἐκείνοι δι' ὧν πρὸ μικροῦ κατεβασάνιζε κ' ἐτυράννει ἄλλους πάλιν φίλους του ἢ καὶ ἐχθροὺς του, μετ' ἀγρίας χαιρεκακίας ἐκτελεῖ τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταστρέφῃ καὶ φονεύῃ τοὺς ἰδίους καλοθελητάς του. Οἱ ἐπιβαίνοντες τοῦ μικροῦ τσερνικίου* τρεῖς ἄνδρες δὲν ἦσαν βεβαίως οὔτε ἅγιοι οὔτε φύσει κακοῦργοι. Ἦσαν ἁμαρτωλοὶ, ὑποπεσόντες κατὰ κόρον εἰς τὰ συνήθη καὶ κοινὰ παρὰ πᾶσι πταισμάτα, ἴσως καὶ εἰς ὀλίγην λαθρεμπορίαν πλέον μικρᾶς δόσεως ναυταπάτης.

Ἐν τούτοις ὁ διάβολος δὲν εἶχε λάβει, φαίνεται, μείζονα παραχώρησιν, ὅπως βλάβῃ καὶ εἰς τὰ σώματα τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ εἷς τῶν τριῶν, ἅμα τῇ προσαράξει, εἶχε κτυπήσει τὸν ἀγκῶνα καὶ τὴν πλευρὰν τὴν δεξιὰν εἰς τὸν βράχον, μεθ' ὃ αἰσθανθεὶς μέγαν πόνον ἐβυθίσθη εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ συνελθὼν ταχέως, ἀνέθορε κολυμβῶν εἰς τὸ κύμα, ὅπερ ἐφαίνετο ἐκπληκτον ἐκ τῆς καταστροφῆς τὴν ὁποῖαν ἐπροξένησε, καὶ καταπραῦνθέν, ἐφλοίσβιζεν ἡμερώτερον περὶ τὰ συντριμμάτα, ὡς θηρίον λείχον τὰ αἵματα τοῦ ἰδίου σπαράγματός του. Οἱ δύο ἄλλοι, οἵτινες δὲν εἶχαν πνιγῆ, ἀλλ' ἐπέπλεον μὲ μακροὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ κύματος, τὸν ἤρπασαν καὶ φέροντες τὸν ἀπεβίβασαν ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἥτις ἐλεύκαζεν εἰς τὸ σκότος, οὐ μακρὰν τοῦ ἀπαισίου βράχου.

* * *

Ἀπ' αὐτῆς τῆς θινὸς τῆς θαλάσσης ἀρχόμενον, ἐπὶ πλατείας λωρίδος γῆς, ἐξετείνετο πυκνότατον δασύλλιον πιτύων, ἐπιστέφον τὴν ἀγκάλην ἐκείνην τῆς ἐρήμου παραλίας. Ἐνθεν καὶ ἔνθεν δύο μαῦραι ἀκταὶ χθαμαλαὶ διεκρίνοντο, κολοβαὶ εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, χάνουσαι καὶ τὸ μικρὸν των ὕψος. Κατέμπροσθεν ὁ μέγας πόντος ἠπλοῦτο, ὅστις ἐφαίνετο διὰ μιᾶς κατευνασθεὶς καὶ ἐπανερχόμενος μεθ' ὑποκώφου βοῆς εἰς γαλήνην, κ' ἐνέπνεε τὸ αἶσθημα ἐκείνο τῆς μελαγχολικῆς αὐτοπαρηγορίας, τὸ ὁποῖον κάμνει τὰ ἀνήσυχα γύναια τῶν παραθαλασσίων κωμῶν, ἐνῶ μίαν ὥραν πρὶν ἔτρεχον νύκτα κομίζουσαι δέσμας κηρίων, ζώνουσαι ἐπτάκις τοὺς

ναϊσκους διὰ τεσσαρακοντοργιῶν ταινίας κηροῦ, καὶ σημαίνουσαι αὐτοβούλως τοὺς κώδωνας, διὰ τὰ ἐξυπνίσωσι τὸν ἐνωρίς κατακλιθέντα ἐφημέριον ὅπως ψάλη παράκλησιν, ἀναφωνοῦσαι ἅμα: «Παναγιά μ', στὸ πέλαγο! Παναγιά μ', στὸ πέλαγο!», μίαν ὥραν ὑστερον, ὅταν πραῦνθῃ, λέγω, ὁ ἄνεμος καὶ κοπάση ἢ τρικυμία, τὰς κάμνει νὰ ὑποψιθυρίζωσι παραμυθούμεναι ἀλλήλας ἑλληνοπλαστικῶς καὶ χριστιανοειδωλολατρικῶς: «Ὅποιος πνίγηκε, μετάνοιωσε!» Οἱ τρεῖς ἄνδρες ἀπεναρκώθησαν ἐπὶ τῆς ἅμμου ἀναβάντες ἕως ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔφθανε τὸ ἐφορμῶν καὶ ὑποχωροῦν κύμα νὰ βρέχη τοὺς πόδας των, διάβροχοι, ριγοῦντες καὶ τρέμοντες, αἰσθανόμενοι μεγάλην νύσταν. Ὁ γεροντότερος τῶν τριῶν, ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ συντριβέντος πλοίου, ὠμίλει περὶ ἀναζητήσεως καλύβης τινὸς χωρικοῦ ὅπως εὔρωσι πῦρ καὶ στέγην κ' ἐπαρηγόρει τὸν υἱὸν του λέγων, «ἄς εἶναι υἡγεία, καὶ θὰ κάμουν ἄλλο τσερνίκι μεγαλύτερο». Ἄλλ' ὁ υἱὸς του δὲν ἐφαίνετο λυπούμενος τόσον διὰ τὸ τσερνίκι, ὅσον δι' ἓνα ὠραῖον φλόκον* ἐκ λευκοῦ πανίου, καινουργῆ, τὸν ὁποῖον οὐ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν μὲ τὰς ἰδίας του χειρῶν εἶχε ράψει, κ' ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ βουτήσῃ ὀπίσω πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀνεύρῃ τὸν φλόκον. Ἐπίσης ἀνεστέναζε καὶ διὰ τὴν μικρὰν φελούκαν, τὴν ὁποῖαν εἶχε χρωματίσει πρὸ ἡμερῶν ὁ ἴδιος λίαν κομψῶς κ' ἐπιμελῶς, μαύρην καὶ λευκὴν, ὁ δὲ σκληρὸς αἰφνιδίως πνεύσας ἄνεμος τοὺς τὴν εἶχεν ἀρπάσει, πρὶν προφθάσωσι νὰ τὴν ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου, καθ' ἣν στιγμὴν τοὺς «ἐξούριασεν»* ἀπὸ τὴν Κυρα-Παναγιά. Διότι εἶχαν προσορμισθῆ παρατὰ τινὰ ἀλίμενον παραλίαν ἐρημονήσου, διὰ νὰ φορτώσουν τυριά, ἀλλ' ἢ σοροκάδα* μὲ μισὸν φορτίον τοὺς παρέσυρεν ἔξαφνα, κόψασα τὴν ἄλυσιν τῆς ἀγκύρας, ἀφαρπάσασα καὶ τὴν μικρὰν βαρκούλαν. Ὁ δὲ τρίτος, ὅστις ἦτο ὁ πραγματευτής, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις εἶχε κτυπήσει βραχίονα καὶ πλευρὰν κατὰ τοῦ βράχου, δὲν ἠσθάνετο τόσον πόνον ἐκ τῆς πληγῆς του, ἀλλ' ἔκλαιεν ἐνθυμούμενος τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν δωδεκάδα τῶν δερματοτυριῶν, τὰ ὁποῖα εἶχε φορτωμένα ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ τοὺς ἐξώρκιζε προτρέπων αὐτοὺς νὰ μείνωσιν ὡς τὸ πρῶν, ὅπως ἴδωσιν ἂν δὲν ἦτο τρόπος ν' ἀνακαλύψωσιν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης τινὰ ἐκ τῶν δεκαοκτῶ δερματίων, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐκόστιζαν πλέον τῶν δισχιλίων δραχμῶν, ὡς ἔλεγεν. Ἄλλ' ὁ νεαρὸς ναύτης τὸν ἐπετίμα λέγων ὅτι δὲν ἦτο εἰς τὰ καλά του νὰ ἐπιμένῃ, μετὰ τόσην καταστροφὴν (ἀφοῦ τὸ τσερνίκι, τὸ κάτω-κάτω, ἤξιζε κάτι περισσότερον ἀπὸ τὰ δερματοτύρια, κ' ἔπειτα, ἂν δὲν τοῦ ἔδιδαν χεῖρα βοηθείας οἱ δύο των, δύσκολα θὰ ἐγλύτωνα τὴν ζωὴν του ἀνάμεσα εἰς τὰ συντρίμματα τοῦ πλοίου καὶ εἰς τὸν βράχον), ὅτι ἔπρεπε νὰ ζητήσωσι τὰ τυριά εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, τὰ ὁποῖα, ἀλμυρὰ ἤδη ἀπὸ πρὶν, θὰ κατήνησαν νὰ μὴν ἐμβαίνουν εἰς στόμα μετὰ τὸ θαλασσοπότισμα.

Οὕτως ὁ νεώτερος παρήτησε τὴν ἰδέαν τοῦ ν' ἀναζητήσῃ τὸν φλόκον, ὁ δὲ γέρον ἐπανέλαβεν ἐντονώτερον ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ κοιτάξωσιν ἂν θὰ εὔρωσι κάπου ἀνθρωπίνην ψυχὴν νὰ τοὺς βοηθήσῃ, ἢ τοῦλάχιστον μέρος «ν' ἀπαγκειάσουν». Ἠγέρθησαν, οἱ δύο ὁδηγοῦντες, ὁ τρίτος ἀναγκαστικῶς ἀκολουθῶν, καὶ μετὰ κοπιώδη ἔρευναν, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν ὅτι αἱ δύο

ἀκται ἦσαν δύσβατοι καὶ κρημνώδεις, εὖρον, εἰς τὸ ὄριον τῆς ἄμμου, ρίζας τινὰς δένδρων πατημένας, οἰονεὶ φλέβας τῆς γῆς ἐξεχούσας, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δάσους, ὅπου ἐφαίνετο μικρὰ ἀλωή, καὶ ἤρχιζε νὰ χαράσσηται μονοπάτι. Ὁ νεώτερος, πρῶτος βαδίζων, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μονοπάτι αὐτό, ἐπιστρεφόμενος κατὰ πλευρὸν καὶ τείνων τὴν χεῖρα εἰς τὸν γέροντα, ὅστις ἐκράτει ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τὸν σύντροφόν του, καί, μόλις διακρίνοντες τὰ ἀντικείμενα, πότε προσκόπτοντες ἐπὶ ξηρῶν στελεχῶν ἢ λίθων, ἐπροχώρησαν ἐπ' ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἐβάδιζον μὲ τὴν ἀσθενῆ ἐλπίδα ὅτι θὰ ὑπῆρχε σιμὰ κάπου, ἂν ὄχι καλύβη χωρικοῦ, τοῦλάχιστον μανδρίον ποιμένος, καὶ ὅτι θὰ εὕρισκον ψυχὴν συμπονοῦσαν εἰς τὴν δυστυχίαν των. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ νεώτερος ἔκραζε μὲ τὴν τραχεῖαν φωνὴν του, ἣτις ἦτο ἱκανὴ ν' ἀπομακρύνῃ ἀντὶ νὰ προσεγγίσῃ οἰανδήποτε βοήθειαν: «Ἔ! δὲν εἶναι ἄνθρωποι ἐδῶ;» Ἦσαν δὲ οἰκτροί, ἐκρῶναν, ἔπασχον φρικωδῶς, μὲ τὰ στραγγισμένα ἀλλὰ μὴ στεγνωμένα ἐνδύματά των, καὶ τὸ στενόν, ἀόριστον, ζοφερόν ἐκ τοῦ διπλοῦ σκότους τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ δάσους μονοπάτι δὲν ἦτο δρόμος πρόσφορος ὅπως προσπαθήσωσι διὰ τῆς ταχυπορίας νὰ θερμανθῶσι καὶ ζωογονηθῶσιν.

* * *

Ἀφοῦ ἐβάδισαν ἐπ' ὀλίγα λεπτά, διασχίζοντες κατὰ πλάτος τὸ σύνδενδρον μέρος, ἔφθασαν ὄχι μακρὰν τῆς ἐσχατιᾶς τοῦ δασυλλίου, ὅπου τὰ δένδρα ἤρχιζον κατὰ μικρὸν ν' ἀραιώνωνται. Ἐκεῖ τότε εἶδον ἀσθενὲς φῶς, τρέμον ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, καταντικρῦ των, πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Ὁ γέρον εἶπε «Δόξα σοι ὁ Θεός!», ὁ ἔμπορος ἐνθυμήθη τὰ δερματοτύρια κ' ἐστέναξε, καὶ ὁ νέος ἐμάσα τὰς λέξεις του καὶ κατέπινε τοὺς γογγυσμούς του, ἐνθυμούμενος τὸν λευκὸν ἐκεῖνον φλόκον τὸν ἐκ καινουργοῦ ἀμερικανικοῦ πανίου, τὸν ὁποῖον εἶχε ράψει ὁ ἴδιος μὲ τὰς χεῖράς του πρὸ πέντε ἡμερῶν.

Τὸ φῶς, σημειοῦν καλύβην χωρικοῦ ἐκεῖ κατοικοῦντος, ἐφαίνετο ὄχι πολὺ ἀπέχον, ὡς ἡμισυ μίλιον. Ἀνάγκη ἦτο νὰ βαδίσωσιν, ὅπως φθάσωσι ναυαγοὶ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐκεῖνον ἀσθενῆ φάρων. Βαθὺ ἦτο τὸ σκότος. Κατενώπιόν των ἐξηπλοῦτο μεγάλη ὀμαλὴ πεδιάς, ἣτις ἐφαίνετο μαύρη, μονότονος, ἀδενδρος, εἰς τὸ σκότος. Θὰ τὴν ἐνόμιζέ τις ὡς ἀμμώδη ἔκτασιν δεκαπλασίαν τῆς ἄμμου ἐκείνης ἣν εἶχον ἐγκαταλίπει πρὸ ἡμισείας ὥρας, παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἂν δὲν ἦτο ἀμαυρά, ἀλαμπῆς καὶ ἄστιλπος. Ἐφαίνετο μᾶλλον ὡς μαυρισμένη ἐκ προσφάτου ἐμπρησμοῦ πεδιάς, πεδιάς ἀμμώδης, ὅπου ἐκάησαν τὰ χόρτα κ' ἐμαύρισεν ἢ κόνις, χωρὶς νὰ μείνῃ στάκτη ἐκ καέντων δένδρων, ἢ ὅτι ραγδαῖος ὑέτος εἶχε μαυρίσει τὴν τέφραν καὶ εἶχεν ἀφομοιώσει τὸ χῶμα μὲ τὰ ἴχνη τοῦ ἐμπρησμοῦ.

Ὁ γέρον, ὅστις, ἂν καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, ἐπόνει περισσότερον διὰ τὸ τσερνίκι του ἢ ὅσον ὁ ἔμπορος διὰ τὰ τυριά του, ἴσως κ' ἔπασχεν ἐκ παλαιῶν ρευματισμῶν τοὺς πόδας, εἶχε βαρύνει εἰς τὸν δρόμον κ' ἐπρόσκοπτε συχνὰ κατὰ τῶν ἐμποδίων τῆς ὁδοῦ. Τούτου ἔνεκα ὁ υἱὸς του

ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τὴν πρώτην τάξιν εἰς τὸ βάδισμα, ἐλθὼν δεύτερος, καὶ κρατῶν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος προπορευόμενον τὸν πατέρα του, διὰ νὰ ὀδηγῇ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ βῆμα αὐτοῦ, διὰ δὲ τῆς εὐωνύμου κρατῶν τὴν δεξιὰν τοῦ ἀκολουθοῦντος ἐμπόρου. Ὁ γέρον, καθὼς ἐβάδιζε πρῶτος, ἀδυνατῶν νὰ διακρίνῃ τὰ ἀντικείμενα, προέβη, πρὶν προλάβῃ καὶ ὁ υἱὸς του νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ τὸ ἔδαφος, κ' ἐπάτησεν ἐπὶ τῆς μαυρισμένης ἐκτάσεως, πρὶν ἀκριβῶς καλῶς τί πρᾶγμα ἦτο. Παρέσυρε καὶ τὸν νέον, ἀναγκασθέντα νὰ προβῇ δύο βήματα ὅπως τὸν συγκρατήσῃ, οὗτος δὲ συμπαρέσυρε καὶ τὸν πραματευτὴν εἰς τὸ ἐπισφαλὲς βῆμα.

Τριπλοῦν μπλούμι! ἠκούσθη ἔξαφνα. Εἶχαν πατήσῃ καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐφαίνετο τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὅτι τὸ ὕγρον στοιχεῖον τοὺς εἴλκυε, τοὺς ἐκυνήγει κατὰ πόδα, τοὺς διεξεδίκει ὡς ἰδικούς του. Ἐπεσαν καὶ οἱ τρεῖς ἕως τὸ γόνυ εἰς τὴν ἰλὺν, ἕως τὸν βουβῶνα εἰς τὸ ὕδωρ. Ὁ γέρον κατηνέχθη πρηνῆς, ὁ νέος ἐγονάτισε πλησίον του, προσπαθῶν νὰ τὸν κρατήσῃ ἐκ τῆς ὀσφύος, ὁ ἔμπορος ἔπεσε κατὰ πλευράν.

Ἦτο λίμνη ἐκτεινομένη πλατεῖα ἐκεῖθεν τοῦ δάσους, τῆς ὁποίας τὴν ὑπαρξιν ἠγνόουν οἱ ναυαγοί. Εἶχεν ἰκανὸν μέγεθος, καὶ εἰς τὸν βουρκὸν τῆς ἔβοσκον ὄχι ὀλίγοι ἐγγέλυες κ' ἐφώλευον λοξοπατοῦντα καβούρια. Ἀμέτρητον δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τῶν ἀχιβάδων, τῶν ὁποίων τὰ κελύφη, κενὰ καὶ ἀπόζοντα κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπετέλουν τῆδε κάκεισε τὸ ἀνώτερον τοῦ πυθμένου στρώμα, ὑποκάτωθεν τοῦ ὁποίου ἀβολιδοσκόπητον ὑπέκειτο τὸ βάθος τῆς ἰλῦος, ἐφ' ἧς ἐκόλλησαν πεσόντες οἱ τρεῖς ναυαγοί, ὁ πρῶτος ἐπίστομα κύπτων εἰς τὸν πυθμένα, ὁ δεύτερος γονατιστὸς ἐπὶ τοῦ τενάγους, ὁ τρίτος πλαγίως εἰς τὸ πλευρόν.

— Ἄλλο πέσιμο αὐτὸ πάλι· ἐπιθύρῃσεν ὁ γέρον, ἀφοῦ ὁ υἱὸς του, μασῶν τὰς βλασφημίας καὶ ἀράς του, τὸν ἀνήγειρε μετὰ πολλοῦ κόπου εἰς τοὺς πόδας του.

— Αὐτὴ τὴ φορὰ ἐχτύπησα μαλακὰ τοῦλάχιστον, εἶπεν ὁ πραγματευτῆς, αἰνιττόμενος τὸ ἐπὶ τοῦ βράχου κτύπημά του, τὸν ἐκ τοῦ ὁποίου πόνον τὸν εἶχε κάμει νὰ λησμονήσῃ ἕως τώρα ἡ ἐνθύμησις τῶν δερματοτυριῶν του.

— «Ὁ βρεμένος τὴ βροχὴ δὲν τὴ φοβᾶται». Μὴ χειρότερα, δόξα σοι ὁ Θεός! ἐπανέλαβε μετ' ἐγκαρτερήσεως ὁ γέρον ναυτικός.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ἐνῶ μετὰ κόπου ἐξεκόλλων ἀπὸ τὴν ἰλὺν κ' ἐστράγγιζαν τὰ ἐνδύματά των, ξηρὸς κρότος σκανδάλης ὑψουμένης ἠκούσθη ἐκεῖ πλησίον.

Ὁ νέος ἐστράφη καὶ διακρίνει ἀριστερόθεν ἀμυδρῶς ὀπισθεν τῶν δένδρων, διαγραφομένην χθαμαλὴν καλύβην, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχαν παρατηρήσει τέως, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ τὴν παρατηρήσωσι, διότι ἐκ τοῦ μονοπατίου, δι' οὗ εἶχαν ἔλθει, ὀπισθεν πυκνῆς συστάδος κρυπτομένη, δὲν ἦτο ὁρατὴ.

Ἡ καλύβη ἔκειτο παρ' αὐτὴν τὴν ὄχθην τῆς λίμνης, βρεχομένη σχεδὸν ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ἐμπροσθεν τῆς καλύβης, ὁ νέος διέκρινε τὴν στιγμὴν ἐκείνην σκιάν τινα διαγραφομένην, ἀμαυράν, κύπτουσαν πρὸς τὸ ὕδωρ.

Ὁ νεαρὸς ναύτης δὲν ἐπίστευσεν ὅτι ἦτο φάντασμα οὐδὲ κἂν βόσκημα. Ἐκ τῆς ὑπόπτου δὲ ἡσυχίας, τὴν ὁποίαν ἐτήρει ἡ σκιά μετὰ τὸν ἀκουσθέντα μικρὸν κρότον, ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο ἀγρίμιον.

Ὁ νέος ἐνόησεν ἀμέσως κ' ἔσπευσε νὰ φωνάξῃ:

— Μὴν τραβᾶς! εἴμαστε φίλοι!

Ἡ σκιά ἔκαμε κίνημα, ὡς νὰ ἀπέσυρε κάτι, καὶ εἶτα τραχεῖα φωνὴ ἠκούσθη:

— Ποιοὶ εἶστε; τί θέλετε;

— Πέσαμε ὄξου, ἀπήντησεν ὁ υἱὸς τοῦ κυβερνήτου. Εἴμαστε θαλασσοπνιγμένοι.

Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἡ φωνὴ εἶπεν:

— Ἀπὸ δῶ ἐλάτε.

Ὁ ἄνθρωπος ἤναψε φανάριον, κ' ἔδειξε τὸν δρόμον εἰς τοὺς τρεῖς ναυαγούς.

— Κ' ἐγὼ θάρρεψα πῶς θέλετε νὰ μοῦ κλέψετε τὰ χέλια, εἶπε.

— Πέσαμε μὲς στὸ νερό, γιατί δὲ βλέπαμε, εἶπεν ὁ νέος ναυτικός. Δὲν καταλάβαμε πῶς ἦτανε λίμνη.

* * *

Ὑποκάτω εἰς τρία ἀδελφωμένα δένδρα ἦτο ἡ ἐπὶ πασσάλων θεμελιωμένη καὶ μὲ φυλλάδας πλατάνων ἐστεγασμένη καλύβη τοῦ χωρικοῦ, ὅστις ἦτο ὁ βοηθὸς καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐκμισθωτοῦ τῆς λίμνης. Ὁ κύριος ἔλειπε, τοὺς εἶπεν. Εἶχεν ἀναχωρήσει ἀποβραδύς, ἀφοῦ ἤναψε τὸ κανδήλι τοῦ οἰκίσκου, ἀντικρῦ, ὅπου ἔλαμπεν ὁ φεγγίτης, καὶ δὲν τοῦ εἶχεν ἀφήσει τὸ κλειδίον. Ὅστε, δυστυχῶς, δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς περιποιηθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀφεντικοῦ.

Ὁ ἐπιστάτης ἦτο νέος χωρικός λίαν βραχύσωμος, πρόφην βοσκός, κομποροῦμων καὶ φλύαρος. Δὲν εἶχεν ἀρκετὰ ἐνδύματα ὅπως δανείσῃ εἰς τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἔδωκε εἰς τὸν ἕνα φανέλαν, εἰς τὸν ἄλλον ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν τρίτον μίαν κάπαν. Εἰς τὸ προαύλιον τῆς καλύβης του, ἐπὶ τοῦ σαρωμένου καὶ στυλπνοῦ ἐδάφους, ἤναψε φωτιὰν καὶ οἱ τρεῖς ἄνθρωποι καθίσαντες τριγύρω ἐπροσπάθουν νὰ στεγνώσουν τὰ βρεγμένα

ροῦχά των.

Ἐν τῷ μεταξὺ διηγήθησαν εἰς τὸν χωρικὸν πῶς εἶχον ναυαγήσει. Ἐκεῖνος ἤκουσε τὴν διήγησιν πλειοτέρας παρατηρήσεις ἐκφέρων ἢ ὅσιν ἀκρόασιν ἔδιδεν.

Ὅταν τέλος ἤκουσε πῶς, μετὰ τὸν διὰ τοῦ δάσους τυφλὸν καὶ σκοτεινὸν δρόμον των, ἔπεσαν εἰς τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης, ἔμφοβος ἀνέκραξεν:

—Ἐπέσατε μέσα στὴ λίμνη; Θαμάζουμαι πῶς δὲ σᾶς ἐκατάπτε τὸ μάτι τῆς λίμνης!

Οἱ τρεῖς ἄνδρες μὲ ὄλην τὴν δεινοπάθειαν καὶ συμφορὰν, τὴν ὁποίαν εἶχον ὑποστῆ, εὗρον ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ ἐκπλαγῶσι, κ' ἐστάθησαν κοιτάζοντες τὸν ἀγρότην μὲ ἀπλήστου περιεργείας ἔκφρασιν.

— Τὸ μάτι τῆς λίμνης! ἀνέκραξεν ὁ πρᾶματευτής.

— Τὸ μάτι τῆς λίμνης, βέβαια, ἐπανελάβεν ὁ ἀγρότης· εἶναι μὲς στὴ λίμνη βαθιά... κι ἅμα πέση κανεὶς μέσα, ἢ ἄνθρωπος εἶναι ἢ πρᾶμα, δὲν ἔχει νὰ γλυτώσῃ... Τὸ μάτι τῆς λίμνης τὸν τραβᾷ, τὸν ρουφᾷ, καὶ τὸ μάτι τῆς λίμνης βγαίνει τὰ-ἴσα στὸν ἀφαλὸ τῆς θάλασσας. Πολλὲς φορὲς οἱ παλαιοί, οἱ παπποῦδές μας, εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους πὺ ἕνα πρᾶμα, πὺ τὸ ἐρρούφηξε τὸ μάτι τῆς λίμνης, ἔξαφνα βρισκότανε στὴ θάλασσα, μέσα βαθιά, ἀνάμεσα στὰ δυὸ νησιά πέρα. Εἶδατε τὰ δυὸ νησιά πὺ εἶν' ἐκεῖ ἀντίκρου, ὡς τρία μίλια ἀνοιχτὰ στὸ πέλαγο;... Ἐκεῖ ἀνάμεσα εἶναι ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας. Ἐμένα τοῦ παραπαπποῦ μου, τοῦ χωρεμένου, τοῦ εἶχε πέσει μιὰ φορὰ ἕνα κατσίκι, ἐκεῖ πὺ πῆγε ν' ἀρμυρίσῃ* κι ἐπνίγηκε μὲς στὴ λίμνη... Ἐζήτησε νὰ βρῆ τὸ ψοφίμι, μὴ φᾶνε τὰ ψάρια καὶ θεριέψουν, καὶ δὲν τὸ ἤυρε, οὔτε στὸν ἀφρὸ οὔτε στὸν πάτο. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἤυραν ψαράδες ἀνάμεσα στὰ δυὸ νησιά, ἐκεῖ πέρα... Τὸ εἶχε ρουφήξει τὸ μάτι τῆς λίμνης, καὶ τὸ εἶχε ξεράσει, πέρα κεῖ, ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας... Τ' ἄλλουνοῦ παραπαπποῦ μου πάλι, τοῦ παπποῦ τῆς μάννας μου, τοῦ εἶχε φύγει μιὰ μέρα ἢ μαγκούρα του, κεῖ πὺ πῆγε νὰ νιφτῆ, καὶ καθὼς ἦτον ξερὴ κ' ἐλαφριά, τὴν ἐπῆρε τὸ κύμα καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν φτάσῃ, γιατί, ὡς πὺ νὰ βγάλῃ τὰ τσαρουχάκια του νὰ πατήσῃ μὲς στὸ νερό, ἢ μαγκούρα ἐπῆγε μακριά, κι ὁ παραπαππούς μου, Θεὸς χωρέσ' τον, θὰ βουλιούσε νὰ πάῃ παραμέσα στὸ βούρκο. Ἐγὼ νὰ ἤμουν θὰ ἔπεφτα κολύμπι νὰ πάω νὰ πιάσω τὴ μαγκούρα, γιατί δὲ μοῦ βγαίνει κανένας στὸ κολύμπι. Ἐκείνου τοῦ καιροῦ οἱ ἀνθρώποι, οἱ πρωτινοί, δὲν ἤξεραν, γλέπει, κολύμπι, τοὺς ἔπιανε φόβος νὰ ἐμβοῦν στὴ θάλασσα. Καὶ νὰ μοῦ ἔμελλε ἢ μοῖρᾶ μου νὰ πάθω τὸ τί πάθατε, θὰ ἐγλύτωνα κολύμπι, ὄχι σὰν ἐλόγου σας πὺ πέσατε ὄξου.

— Μὰ κ' ἐμεῖς γλυτώσαμε μὲ τὸ κολύμπι, εἶπε γελῶν ὁ νεώτερος τῶν ναυαγῶν.

— Ναί, γλυτώσατε, δὲ λέω, ἐπανελάβεν ἀπτόητος ὁ χωρικός, μὰ νὰ ἦμουν ἐγώ... μὲ τὸ κολύμπι... θὰ γλύτωνα καὶ τὸ καϊκι... Ἄς εἶναι, τί σᾶς ἔλεγα; Ἄ! ναὶ γιὰ τὸν παραπαππού μου ποὺ ἔχασε τὴ μαγκούρα του. Τὴν Κυριακὴ, σὰν ἐπῆγε στὸ χωριὸ νὰ ψωνίση, βλέπει ἓνα γέρο βαρκάρη κ' ἐκρατοῦσε μιὰ μαγκούρα. Ὁ παραπαππούς μου τὴν εἶχε σημαδεμένη καὶ τὴν ἐγνώρισε. Ἦτον ἡ δική του. Τὸν ἐρωτᾷ ποῦ τὴν ἦρε. Ὁ βαρκάρης τοῦ ἀποκρίνεται πῶς τὴν ἦρε ἀνάμεσα στὰ δυὸ νησιά. Τότε ὁ παππούς μου δὲν τοῦ εἶπε τίποτε, μὰ ἐκατάλαβε πῶς τὴν εἶχε ρουφήξει τὸ μάτι τῆς λίμνης καὶ τὴν εἶχε ξεράσει ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας... Ὁ νουννὸς τοῦ παπποῦ μου πάλι, ὁ γερο-Κωνσταντῆς ὁ Κούμαρης, ἦρε μιὰ μέρα ἓνα στραβόξυλο παλιό, μαῦρο, θαλασσοποτισμένο, μὲ τὲς τρύπες τῶν καρφιῶν γεμᾶτες σκουριά, ποῦ τὸ εἶχε βγάλει ἡ λίμνη στὰ ρηχά, βουλιαμένο ὅσο ποῦ τὸ σκέπαζε τὸ κῦμα. Ποῦ θελὰ-βρεθῆ τὸ στραβόξυλο στὴ λίμνη μέσα; Καϊκι, σὰν καληώρα τὸ δικό σας, γιὰ νὰ πέση ὄξου, θὰ 'πεφτε στὴ θάλασσα, ὄχι στὴ λίμνη. Κατὰ πῶς φαίνεται, τὸ εἶχε ρουφήξει ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας καὶ τὸ εἶχε στείλει στὸ μάτι τῆς λίμνης, καὶ τὸ μάτι τῆς λίμνης τὸ ξέρασε... Ἀλήθεια, ἐπέφεραν ὁ χωρικός, αἰσθανθεὶς τὴν ἀνάγκη νὰ πάρη τὸν ἀνασασμόν του, ποῦ κοντὰ ἐπέσατε ὄξου, τουλόγου σας;

Ὁ γέρον ἀπήντησε δεικνύων διὰ τῆς χειρός:

— Στὸν κάβο, ἐδῶ κάτου.

Ὁ ἀγρότης ἐστάθη, ὡς νὰ ἐζήτηε λόγους διὰ νὰ πεισθῆ αὐτὸς πείθων καὶ τοὺς ἄλλους· εἶτα ἐπανελάβε μὲ ἀμυδρὰν ἀστραπὴν ἐπιθυμίας εἰς τὸ ὄμμα:

— Καὶ εἶχατε τίποτε φόρτωμα μὲς στὸ καϊκι;

Ὁ ἔμπορος, τοῦ ὁποίου τὴν πληγὴν ἠνοιγεν ἡ ἐρώτησις, ἔσπευσε μετὰ βαθέος στεναγμοῦ ν' ἀπαντήσῃ:

— Δεκαοχτῶ τουλούμια τυρὶ εἶχα φορτωμένα ἐγώ, κ' ἐβούλιαξαν.

— Δεκαοχτῶ τουλούμια τυρὶ! ἐπανελάβε μὲ τόνον βασίμου ὑποψίας ὁ ποιμὴν, σίγουρα θὰ τὰ κατάπιε ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας.

— Δὲν ἠμπορεῖ τὸ ἐλάχιστο νὰ τὰ ξεράσῃ πίσω τὸ μάτι τῆς λίμνης; ἠρώτησεν ἀκουσίως μειδιῶν, ἐρμηνεύων τὴν ἐλπίδα τοῦ ἐμπόρου ὁ νεώτερος τῶν ναυαγῶν.

— Δὲ γίνεται, εἶπεν ὁ χωρικός· τόσα κομμάτια δὲν μπορεῖ νὰ στείλῃ ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας στὸ μάτι τῆς λίμνης· νὰ ἦτον νὰ τὰ κατάπιε ἀπὸ ἓνα ἓνα τὸ μάτι, μποροῦσε νὰ τὰ βγάλῃ πίσω ὁ ἀφαλός.

Ὁ πραγματευτὴς ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν νὰ ἐρωτήσῃ τι καὶ διστάζων. Τέλος ἀποφασίσας, ἐστράφη πρὸς τὸν χωρικὸν καὶ τὸν ἠρώτησε.

— Καὶ ξέρεις τουλόγου σου εἰς ποῖο μέρος τῆς λίμνης βρίσκεται αὐτὸ τὸ μάτι;

— Πῶς δὲν τὸ ξέρω! ἀπήντησεν ἐν πεποιθήσει ὁ ἀγρότης· τὸ ξέρω βέβαια· μὰ δὲν εἶναι νὰ ζυγώση ἄνθρωπος ἐκεῖ κοντά· θὰ τὸν ρουφήξῃ χωρὶς ἄλλο τὸ μάτι· κι ἀπὸ μακριὰ ἀκόμα, ἤμπορεῖ νὰ τὸν τραβήξῃ, ἂν δὲ φυλαχτῇ. Ἐμεῖς τὸ ξέρουμε, κι ὅταν ψάχνουμε γιὰ χέλια μὲς στὸ βοῦρκο, φυλαγόμαστε, καὶ δὲ σιμώνουμε καθόλου σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος.

Ὁ πραγματευτὴς ἐταπεινώσεν ἄπελπισ τὴν κεφαλὴν.

Ὁ νεαρὸς ναυτικὸς ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ μέρος ὅπου εἶχαν ναυαγήσει ἀπεῖχε μίλια ἀπὸ «τὰ δυὸ νησιά», ὅπου ὁ ἐπιστάτης ἔλεγεν ὅτι εὕρισκετο «ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας». Ὁ χωρικὸς ἀπήντησε:

— Ναί, εἶναι μακριὰ... δὲν ἔχει νὰ κάμῃ... ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας τραβάει κι ἀπὸ μακριὰ τὰ πράματα ἅμα πέσῃ ὄξου κανένα καῖκι φορτωμένο...

* * *

Τὴν ἐπαύριον, ὅταν ὠδήγησε τοὺς τρεῖς ναυαγοὺς εἰς τὴν πολίχνην, ὁ ἐπιστάτης τῆς λίμνης, ἀφοῦ ἔπιε τρεῖς μαστίχας, διηγεῖτο εἰς ἐν καπηλεῖον εἰς ἐπήκοον πολλῶν:

— Τί θάμασμα πού ἔγινε πίσω, στὴν Καναπίτσα!... Δεκαοχτῶ τουλουμοτύρια, τὸ φόρτωμα ἐνὸς καϊκιουῦ πού ἔπεσε ψὲς ὄξου, τὰ ἐρρούφηξεν ὁ ἀφαλὸς τῆς θάλασσας, καὶ τὰ ξέρασε πίσω τὸ μάτι τῆς λίμνης... Θὰ φᾶμε χέλια παχιά φέτος, παιδιά... Ἀπὸ βδομάδα, σὰν ἀφήσῃ τ' ἀφεντικό, θ' ἀρχίσω νὰ τὰ ψαρεύω... Ἐπεσαν στὰ τυριά, φάγανε κι ἂ-δὲ φάγανε... τοῦ διαόλου τὰ χέλια, βρέ! Ὡς καὶ τὰ δερμάτια τὰ μισοφάγανε... τὰ κάμανε τρύπες-τρύπες, κόσκινο... Οὔτε ἓνα τουλούμι δὲ μπόρεσα νὰ γλυτώσω... Δεκαοχτῶ τουλούμια τυριά!

— Δεκαοχτῶ τουλούμια! ἐπανέλαβε μετὰ θαυμασμοῦ εἰς τῶν ἀκροατῶν.

— Δεκαοχτῶ τουλούμια, σωστά! Τὰ ξέρασε τὸ μάτι τῆς λίμνης... Τὰ ξεφαντώσανε τὰ χέλια καὶ τὰ κεφαλόπουλα!

Ὁ κάπηλος, ὡς νὰ ἦτο συνεννοημένος μαζί του, ἐξήγαγε ποντικοφαγωμένον τεμάχιον τυροδερματίου, καὶ τὸ ἐπέδειξεν εἰς πίστωσιν πρὸς τοὺς παρεστῶτας.

— Νά! ὅποιος δὲν πιστεύει, εἶπε· μονάχα αὐτὸ τὸ κομμάτι ἀπὸ ἓνα τουλούμι μπόρεσε νὰ γλυτώσῃ!

— Ἀλήθεια, ἐπεβεβαίωσε, λαβὼν τὸ τεμάχιον τοῦ ἀσκοῦ εἰς τὴν χεῖρα, ὁ

ἐπιστάτης τῆς λίμνης· με τὸ μαχαῖρι χρειάστηκε νὰ κόψω τὸ κεφάλι ἐνὸς χελιοῦ, διὰ νὰ τὸ γλυτώσω ἀπ' τὰ δόντια του· νὰ ἀκόμη οἱ δοντιές του!

Κ' ἐπεδείκνυε τὰ ἴχνη τῶν ὀδόντων τῶν ποντικῶν.

—Ὡστε, καλὰ εἶναι νὰ κάμουμε τώρα ἓνα δρόμο ὡς ἐκεῖ, ἢ γιὰ τυρὶ ἢ γιὰ χέλι; ἠπέιλησεν εἰς τῶν παρεστώτων.

—Ἄ βάρδα μπένε*! θὰ χάσετε τὸν κόπο σας. Εἶναι σήμερα τ' ἀφεντικὸ ἐκεῖ... εἶπεν ὁ ἐπιστάτης.

—Καὶ τ' ἀφεντικὸ δὲ χωρατεύει, ὑπεστήριξεν ὁ κάπηλος... Δὲν τὸ 'χει γιὰ τίποτε νὰ σᾶς τουφεκίσῃ με σκάγια, καὶ νὰ πῆ ὕστερα πῶς σᾶς πῆρε γι' ἀγριόπαπιες, κ' ἔκαμε γιαγνίς*.

* * *

Εὐδία ἦτο ἡ φθινοπωρινὴ ἡμέρα.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας ὁπραματευτῆς ἔτρεχε νὰ εὕρῃ πορθμέα, ὅστις νὰ εἶναι καὶ ὀλίγον βουτηχτής, διὰ νὰ τὸν συμφωνήσῃ ν' ἀναλάβῃ τὴν πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν δερματοτυρίων ἔρευναν. Ἄλλ' ὁ πρῶτος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπηυθύνθη, τοῦ ἐζήτηι τὰ μισὰ δερματοτύρια διὰ τὸν κόπον του, ὁ δεῦτερος τοῦ ἐζήτησε μετρητὰ τριακοσίας δραχμάς, καὶ ὁ τρίτος τοῦ ἐζήτηι ἐκ τῶν δεκαοκτῶ δερματοτυρίων τὰ ἐπτὰ, καὶ ἀκολούθως κατέβη ἕως τὰ πέντε. Τέλος ἐσυμφώνησε μ' ἓνα τέταρτον πορθμέα διὰ τρία δερματοτύρια.

Ἄλλ' ὅταν ἐξεκίνησεν οὗτος νὰ ὑπάγῃ, ἦτο ἤδη δειλινόν.

Τὴν πρωΐαν ὁ πρῶτος πορθμεύς, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποταθῆ, ὁ μπαρμπα-Γιάννης ὁ Ξυνιώτης, ἀφοῦ δὲν ἐσυμφώνησε με τὸνπραματευτήν, ἀπεφάσισε ν' ἀνασύρῃ τὰ δερματοτύρια διὰ λογαριασμὸν ἰδικόν του. Ὅθεν, λαβὼν τὸν γάντζον του, ἔπλευσεν εἰς τὴν Καναπίτσαν καὶ ψάχνων σιγά-σιγὰ ἀνεῦρε καὶ ἠλίευσεν ἐκ τῶν δεκαοκτῶ τὰ δεκατρία δερματοτύρια.

Ὁ μπαρμπα-Γιάννης εὐχαριστημένος ὅτι δὲν ἔχασε τὴν ἡμέραν του ἠτοιμάζετο ν' ἀπομακρυνθῆ δι' ἄλλης ὁδοῦ νὰ μεταφέρῃ ἀσφαλῶς οἴκαδε τὰ δεκατρία δερματοτύρια. Ἄλλὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν φθάνει με τὴν βάρκαν του ὁ μπάρμπ' Ἀποστόλης ὁ Χρυσοχέρης, καὶ τοῦ ζητεῖ μερίδιον ἀπὸ τὴν λείαν. Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ἠναγκάσθη νὰ τοῦ δώσῃ ἀπὸ τὰ δεκατρία δερματοτύρια τὰ τέσσαρα.

Πρὶν ἀπομακρυνθῆ ὁ μπάρμπ' Ἀποστόλης, φθάνει ὁ γερο-Μανώλης ὁ Ἄπαντος, καὶ ζητεῖ καὶ οὗτος τὸ μερίδιόν του. Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὰ ἐννέα δερματοτύρια τὰ τέσσαρα.

Μόλις ἀπῆλθεν οὗτος, καὶ παρουσιάζεται ὁ μαστρο-Κωνσταντῆς ὁ Καλαφάτης, δανεισθεὶς ξένην βάρκαν, διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ οὗτος νὰ ζητήσῃ τὸ μεριδίον του. Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ὁ Ξυνιώτης συγκατένευε νὰ τοῦ δώσῃ ἐκ τῶν πέντε, ὅπου τοῦ ἔμειναν, τὰ δύο, διὰ νὰ κρατήσῃ καὶ αὐτὸς τρία τοῦλάχιστον διὰ τὸν κόπον του. Ἀλλ' ὁ μαστρο-Κωνσταντῆς δὲν ἐταιριάζετο, φωνάζων καὶ λέγων ὅτι ἀδικεῖ, ὅτι εἰς τοὺς ἄλλους ἔδωκεν ἀνὰ τέσσαρα, καὶ ὅτι θὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν καταγγείλῃ. Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ἐβιάσθη νὰ τοῦ δώσῃ τὰ τέσσαρα, κρατήσας αὐτὸς ἓν διὰ τὸν ἑαυτὸν του.

Ὅταν περὶ ὀψίαν δείλῃν ἔφθασε τέλος μὲ τὴν βάρκαν του ὁ Δημήτρης ὁ Φτελιός, ὁ πορθμεὺς τὸν ὁποῖον εἶχε συμφωνήσῃ ὁπραματευτῆς, οἱ τέσσαρες λεμβοῦχοι εἶχαν γίνῃ πρὸ πολλοῦ ἄφαντοι. Ὁ Δημήτρης ὁ Φτελιός, μὲ τὸν γάντζον, μὲ τὴν πρᾶγκαν* καὶ μὲ τὸ καμάκι, ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἀνεσκάλευσε τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, κατῶρθωσε καὶ ἀνεῦρε τρία ἐκ τῶν βυθισθέντων δερματοτυρίων, ὅσα ἀκριβῶς τοῦ ἐχρειάζοντο διὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀμοιβήν του. Τὰ λοιπά, τὰ εἶχε παρασύρει ἴσως ἡ θάλασσα, καὶ δὲν εὐρέθησαν.

Καὶ τοῦτο εὐλόγως συνέτεινε νὰ πιστευθῇ παρὰ πολλοῖς ἡ φήμη, τὴν ὁποίαν εἶχε διαδώσει ἀπὸ πρωίας ὁ ἐπιστάτης τῆς λίμνης — ὅτι τὰ δεκαοκτὼ δερματοτύρια τὰ εἶχε καταπίει ὁ ἀφαλὸς τῆς θαλάσσης, ὅτι τὰ εἶχε ξεράσει τὸ μάτι τῆς λίμνης, καὶ ὅτι οἱ ἐγχέλεις τὰ κατέφαγαν.

(1893)